Informatika
sekunda

Jméno: _____

Skupina: _____

Třída: _____

OBSAH

VSTUPNÍ KVÍZ 2

1 DIGITÁLNÍ SVĚT: JAK VZNIKL A JAK FUNGUJE 5

Výlet do historie 6

Digitální svět 11

2 JAK NA DATA 15

Vyhledávače 16

Viry 20

Hesla 25

Cookies 29

3 JAK NA ONLINE ZÁBAVU 32

Online hry 33

Závislost na internetu 37

Rodičovská kontrola 41

4 JAK NA SOCIÁLNÍ SÍTĚ 45

Sociální sítě 46

Lajky na internetu 49

Jak mluvit na internetu 53

Tvořt na internetu 56

5 JAK TO VŠECHNO ZVLÁDNOUT CHYTŘE A BEZPEČNĚ 61

Kyberšikana 62

Pravda, nebo ne? 66

VSTUPNÍ KVÍZ

- Digitální svět tvoří nuly a jedničky.
- Digitální svět tvoří hvězdičky a tečky.
- Internet vznikl teprve nedávno a stále se učíme, jak ho využívat chytře a bezpečně.
- Internet existuje od pradávna a nemůže se nám v něm stát nic špatného.
- Informace na internetu se nám objevují zcela náhodně.
- Informace na internetu třídí vyhledávače a algoritmy.
- Počítač je sám od sebe chráněn před všemi hrozbami.
- I počítač může onemocnět. Musíme ho chránit před viry.
- Silná hesla chrání naše soukromí i peníze.
- Silná hesla nám jenom komplikují život, protože je složité si je pamatovat.
- Cookies mažou informace o našem pohybu na internetu.
- Cookies sbírají informace o našem pohybu na internetu.
- Při nákupu během hraní hry nikdy nejde o skutečné peníze.
- Při nákupu během hraní počítačové hry může jít o skutečné peníze.

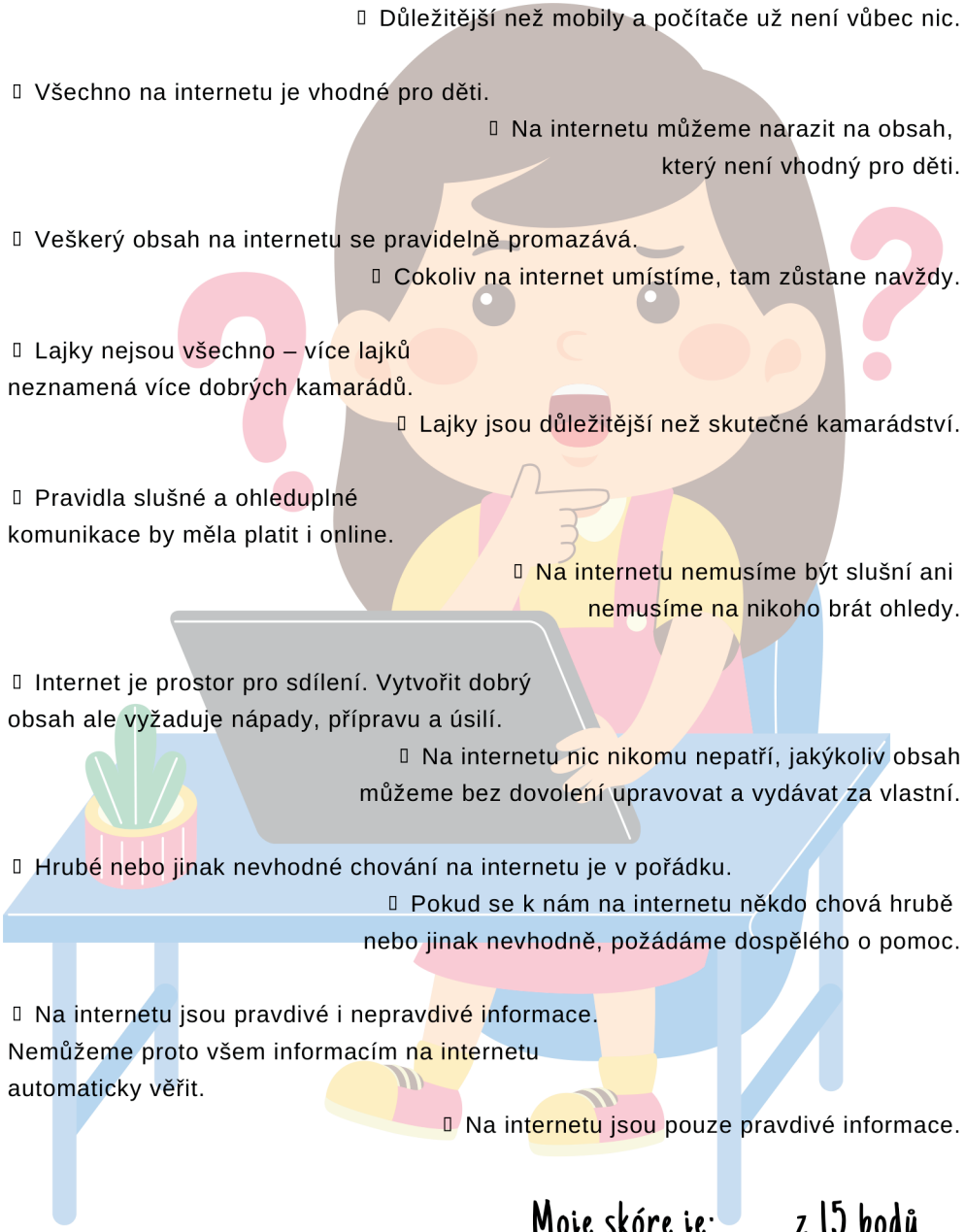

- Důležitější než mobily a počítače jsou kamarádi, rodina a koníčky.
- Důležitější než mobily a počítače už není vůbec nic.

- Všechno na internetu je vhodné pro děti.
- Na internetu můžeme narazit na obsah, který není vhodný pro děti.

- Veškerý obsah na internetu se pravidelně promazává.
- Cokoliv na internet umístíme, tam zůstane navždy.

- Lajky nejsou všechno – více lajků neznamená více dobrých kamarádů.
- Lajky jsou důležitější než skutečné kamarádství.

- Pravidla slušné a ohleduplné komunikace by měla platit i online.
- Na internetu nemusíme být slušní ani nemusíme na nikoho brát ohledy.

- Internet je prostor pro sdílení. Vytvořit dobrý obsah ale vyžaduje nápady, přípravu a úsilí.
- Na internetu nic nikomu nepatří, jakýkoliv obsah můžeme bez dovolení upravovat a vydávat za vlastní.

- Hrubé nebo jinak nevhodné chování na internetu je v pořádku.
- Pokud se k nám na internetu někdo chová hrubě nebo jinak nevhodně, požádáme dospělého o pomoc.

- Na internetu jsou pravdivé i nepravdivé informace. Nemůžeme proto všem informacím na internetu automaticky věřit.
- Na internetu jsou pouze pravdivé informace.

Moje skóre je: _____ z 15 bodů

DIGITÁLNÍ SVĚT: JAK VZNIKL A JAK FUNGUJE

VÝLET DO HISTORIE

- Začátek letopočtu
- 19. století
- 20. století
- 21. století

Skupina A

Představte si, že žijete v roce 1989 a NEMÁTE tedy k dispozici počítač s internetem, ani chytrý telefon.
Vymyslete co nejvíce způsobů, jak byste zjistili, KDO VYNALEZL TELEFON.

Skupina B

Představte si, že žijete v roce 1989 a NEMÁTE tedy k dispozici ani počítač s internetem, ani chytrý telefon. Narodil se vám sourozenec.
Vymyslete co nejvíce způsobů, jak to DÁT VĚDĚT BABIČCE, která žije v jiném městě.

Výhody	Nevýhody
Minulost	
Současnost	

DIGITÁLNÍ SVĚT

Převeďte slovo do binárního kódu

Odesílatel si vymyslí krátké slovo na tři písmena a předá ho počítači, ten slovo převede do binárního kódu a předá ho příjemci – ten ho převede z binárního kódu opět do naší řeči.

Převodová tabulka

A 01000001	I 01001001	Ř 1100010110011000	Ž 1100010110111101
B 01000010	J 01101010	S 01010011	Á 1100001110000001
C 01000011	K 01001011	Š 1100010110100000	É 1100001110001001
Č 11000100100001100	L 01001100	T 01010100	Ě 1100010010011010
D 01000100	M 01001101	Ť 1100010110100100	Í 1100001110001101
Ď 1100010010001110	N 01001110	U 01010101	Ý 1100001110011101
E 01000101	Ň 1100010110000111	V 01010110	Ó 1100001110010011
F 01000110	O 01001111	W 01010111	Ú 1100001110011010
G 01000111	P 01010000	X 01011000	Ů 1100010110101110
H 01001000	Q 01010001	Y 01011001	
CH 0100001101001000	R 01010010	Z 01011010	

Plocha pro kódování

Písmeno ___

Písmeno ___

Písmeno ___

JAK NA DATA

VYHLEDÁVAČE

Propojte správný název a logo vyhledávače

Propojte správný název a logo vyhledávače:

YAHOO DUCKDUCKGO ATLAS.CZ GOOGLE SEZNAM.CZ

Samostatně vyhledejte na internetu

Stejná klíčová slova zkuste zadávat do různých vyhledávačů a srovnávat výsledky.

Klíčové slovo	Google	Seznam.cz	
Největší ryba			
Nejrychlejší auto			
Nejstarší žena světa			
Petra			
Eiffelova věž			
Nejvyšší hora světa			
Česká abeceda			

VIRY

Ve skupině se zamyslete a zapište, V ČEM PŘESNĚ MOHOU BÝT POPSANÉ SITUACE PROBLEMATICKÉ. Přemýšlejte, jak by se při používání mobilu měly děti z příběhů zachovat a proč.

Matěj se vrátil ze školy, je doma sám a hraje hru na mobilu. Klikne na lákavou reklamu, která tvrdí: „Neutrácej zbytečně za placené aplikace, stáhni si u nás zdarma toto skvělé herní rozšíření!“ Matěj aplikaci instaluje.

Jana včera pořádně zmokla, a tak si teď stahuje aplikaci Počasí. Objeví se hláška: „Aplikace Počasí úspěšně stažená! Vyžaduje přístup ke kontaktům, fotoaparátu, do galerie a přístup k poloze. Klikni Ano/Ne.“

Petra a Lucie byly na hudebce a mají ještě čas, než jim pojede autobus. Na lavičce se připojí na wifi blízké kavárny a prohlížejí si oblíbený e-shop. Ten má právě neodolatelný výprodej. Lucie si objedná a zaplatí několik kousků oblečení.

Jáchymovi pípla SMS od operátora: „Dobrý den, ověřujeme platnost vašich údajů. Jméno, adresu a rodného číslo pošlete zpět nebo si je zkontrolujte na: https://op23kasr.login.info/ Váš operátor.“ Jáchym klikne na uvedený odkaz a vyplní údaje.

Markéta si na sociální síti všimla, že její kamarádka právě lajkovala příspěvek. „Rozdáváme iPhony! Jak na to?“ Rozklikla jej a čte:

1. Prohlédni si ZDE všechny fotky – máme hodně barev!
2. Napiš do komentářů, jakou barvu chceš.
3. Lajkuj a sdílej.
4. Čekej na výherní zprávu.

Stejně jako kamarádka i Markéta všechno prokliká a sdílí dál.

Chcete znát pojmy, které používají „ajťáci“? Přiřaďte pojmům správné vysvětlení.

1 TROJSKÝ KŮŇ
2 ANTIVIRUS
3 MALWARE [čti malvér]
4 ADWARE [čti advér]
5 RANSOMWARE [čti ranzomvér]

A Program, který zaplaví počítač nebo mobil reklamou a vyskakovacími okny.

B Škodlivý program, který zašifruje a zablokuje počítač. Za obnovení přístupu potom vyžaduje zaplatit výkupné.

C Jeho úkolem je chránit počítač nebo mobil. Odhaluje a maže škodlivý obsah.

D Souhrnné pojmenování škodlivých programů, které mají za úkol umožnit útočníkovi (pirátovi) tajný přístup do počítače nebo mobilu.

E Typ škodlivého kódu, který se často ukrývá v bezplatných aplikacích, hrách i filmech. Jeho cílem je ovládat cizí počítač, krást nebo mazat data, získat hesla a jinak škodit.

HESLA

Přečtěte si příklady hesel, která nikdy nepoužíváme:

- 123456
- abc123
- heslo
- password
- 123123
- milujite

Nepoužíváme také: svoje jméno, datum narození ani adresu

Vytvořte si silné heslo. Použijte:

- alespoň 10 znaků
- velké písmeno
- speciální znak, jako například tečku, otazník, hvězdičku

COOKIES

JAK NA ONLINE ZÁBAVU

ONLINE HRY

Stručně odpovězte na tyto otázky:

1. Jaké jsou vaše oblíbené hry na počítači, telefonu nebo tabletu?
2. Co vás na vašich oblíbených hrách baví?
3. Hrajete sami nebo i online s kamarády?
4. Dá se ve hrách, které vás zajímají, platit i skutečnými penězi?
5. Dá se ve hrách, které vás zajímají, získat herní měna za úspěchy ve hře? Tedy například diamanty, zlaté cihly, tokeny, gemy, coiny, robůxy apod.?
6. Co byste si ve hře nejvíc přáli? Dá se to získat hraním, nebo jenom koupit za skutečné peníze?

ZÁVISLOST NA INTERNETU

Zjistěte něco nového o svém spolužákovi a zeptejte se na následující otázky:

1. Co opravdu rád/a děláš? (kromě trávení času na telefonu, na internetu nebo hraní her na počítači)
2. Co si myslíš, že ti jde? (kromě trávení času na telefonu, na internetu nebo hraní her na počítači)
3. U čeho nebo kdy se cítíš dobře? (kromě trávení času na telefonu, na internetu nebo hraní her na počítači)

RODIČOVSKÁ KONTROLA

Představte si, že vám rodiče dovolí být online. Jaké prožitky/emoce z tabulky by podle vás nechtěli, abyste zažili? Označte tyto emoce zámkem. Dopište, při jaké činnosti je můžete zažít. (Např. hra se zbraněmi a střílením, film pro dospělé apod.)

"CÍTÍM SE..."

ŠŤASTNĚ	ROZZLOBENĚ
SMUTNĚ	PŘEKVAPENĚ
HRDĚ	NADŠENĚ
KLIDNĚ	USTARANĚ
VYDĚŠENĚ	ZNECHUCENĚ
POBAVENĚ	ZMATENĚ
UNAVENĚ	OSAMĚLE
ZNUDĚNĚ	NERVÓZNĚ
ZKLAMANĚ	VESELE
VYSTRAŠENĚ	NEJISTĚ

JAK NA SOCIÁLNÍ SÍTĚ

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

LAJKY NA INTERNETU

Vyberte obrázky, které se líbí všem ve vaší skupině, a dejte jim lajk:

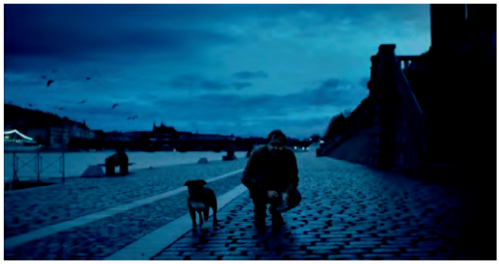

JAK MLUVIT NA INTERNETU

TVOŘIT NA INTERNETU

TÉMA	NÁMĚT 1	NÁMĚT 2	VLASTNÍ NÁMĚT
Komentovat a recenzovat počítačovou hru	hra nebo aplikace s tematikou matematiky, angličtiny, Sluneční soustavy...	vymyšlená, zatím nee xistující hra	
Recenze knížek nebo hraček	encyklopedie zvířat	robotická stavebnice	
TOP 5	top 5 učitelů školy	top 5 nejlepších míst školy	
Rozhovor	se spolužákem o netradič ním sportu nebo koníčku	rozhovor s rodičem o jeho práci	
Challenge	dvojboj – kdo nejrychleji zvládne vyjmenovaná slova po P, k tomu násobky tří do třiceti	vyběhnout třikrát do prv ního patra a zpět	
Tutoriál	jak začít s Minecraftem	návod na experiment	
Beauty videa	jak se nalíčit na haloween skou školní oslavu	jak se líčit za anděla a čerta	
Prank	skrytá kamera: před vyučováním před školou tvrdit příchozím, že je škola zavřená	skrytá kamera: spolužáko vi nenápadně nalepíme na záda nápis „Obejmi mě" a sledujeme reakce	
DIY	videorecept na palačinky	návod na pletené gumič kové náramky	

Ve skupině promyslete a zapište:

1. PŘÍPRAVA NA NATÁČENÍ

Co budeme potřebovat? Jakou máme techniku? Co musíme připravit/udělat před natáčením?

2. ROLE VE ŠTÁBU

Kdo bude točit? Kdo bude mluvit? Budeme video po natáčení upravovat, stříhat? Které další role ve štábu vás napadají?

3. SCÉNÁŘ

Jak budeme postupovat krok za krokem? Co přesně budeme snímat? Jaké budeme pokládat otázky?

JAK TO VŠECHNO ZVLÁDAT CHYTŘE A BEZPEČNĚ

KYBERŠIKANA

Zamyslete se nad popsanými situacemi a zkuste si představit, jak by se situace mohla dál vyvíjet.

1. Vaši kamarádku spolužáci vyfotili v hloupé pozici a nyní si fotografii přeposílají a píšou k ní nepříjemné komentáře.
2. Vašeho kamaráda natočili na telefon, když ho spolužáci bili, a umístili video na sociální síť (např. TikTok).
3. 3.Vaše kamarádka se na sociální síti seznámila s neznámým klukem, líbí se jí a poslala mu fotku v plavkách. Kluk chce, aby to neříkala rodičům a sešla se s ním.
4. Váš spolužák zjistil, že mu někdo zničil jeho stavby v Minecraftu.
5. Zjistili jste, že spolužáci vytvořili urážející a zesměšňující video o učiteli a chtějí ho zveřejnit.

PRAVDA NEBO NE?